

Laukaan kunnan lausunto kuntarakennelakiluonnokseen**770/00.01.00/2012**

Kunnanhallitus 18.02.2013 § 61

Valmistelija: Vs. kunnanjohtaja Jaakko Kiiskilä, puh. 014 2675 010

Valtiovarainministeriö pyytää Laukaan kunnalta lausuntoa oheisma-
teriaalina olevasta kuntarakennelakiluonnoksesta yleisesti sekä eri-
tyisesti lausumaan seuraavista kysymyksistä:

- selvitysvelvollisuudesta, selvityspennoista (ml. poikkeusperus-
teista) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä;
- esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä;
- valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta;
- yhdistymisavustuksien ehdoista ja määrästä;
- sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja
terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelman mukaan hal-
litus toteuttaa koko maan laajuisen kuntauudistuksen, jonka tavoit-
teena on vahvoin peruskuntiin pohjautuva elinvoimainen kuntara-
kenne. Osana kuntauudistusta tehtiin syksyllä 2011 koko maan kat-
tava selvitys kullekin alueelle tarkoituksenmukaisesta kunta- ja pal-
velurakenteesta. Selvityksestä Laukaan kunta antoi kvalt 2.4.2012 §
3 mukaisen lausunnon.

Nyt lausunnon kohteena oleva kuntarakennelakiluonnos on valmis-
teltu hallituksen tarkennettujen linjausten pohjalta. Esityksessä eh-
dotetaan muutettavaksi nykyistä kuntajakolakiä, ja samalla lain nimi-
ke muutettaisiin sen sisältöä paremmin kuvaavaksi kuntarakenne-
laiksi. Lakiin lisättäisiin säännökset kuntien selvitysvelvollisuudesta,
selvityspennoista ja niistä poikkeamisesta sekä muutettaisiin kun-
tien yhdistymisen taloudellista tukea koskevia säännöksiä.

Ehdotus

Vs. kunnanjohtaja

Laukaan kunnanhallitus päättää esittää valtuustolle, että Laukaan
kunta antaa lausuntonaan seuraavan:

Kuntarakennelakiluonnoksesta yleisesti

Laukaan kunta pitää kuntarajojen muuttamisen sijaan tärkeimpänä
asiana kuntien ja valtion välisen tehtävänjaon selkiyttämistä ja kun-
nille annettujen tehtävien rahoituksen turvaamista. Lakiluonnoksen
päättäjämenä on hallituksen tavoite kuntamäärän vähentämisestä.
Tämä toteutettaisiin kuntaliitosselvityksiin velvoittaen eli pakottaen.

Lakiluonnoksessa ohjataan kuntia tekemään selvitykset ulkoa mää-
rätyllä alueella, eikä kuntien omista tahtotiloista ja paikallisesta nä-
kemyksestä riippuen. Laukaan kunta korostaa edellisen lausuntonsa
mukaisesti kuntien perustuslailla turvattua itsemääräämisoikeutta,
jota ei tule ohittaa alemmalla lainsäädännöllä ja katsoo, että kuntia ei
tule pakottaa kuntaliitoksiin, vaan ne on tehtävä täysin vapaaeh-
toisesti kuntien omilla päätöksillä. Kuntarakennelaissa tulisikin vel-
vollisuuksien asettamisen lisäksi keskittyä kannustavuuteen omaeh-
toisten kuntaliitosten aikaansaamiseksi. Pääasiallisena toisena rat-
kaisumallina varsinaisten kuntaliitosten lisäksi tulisi olla kuntien
mahdollisuus yhteistoiminnan kehittämiseen. Laukaan kunta toimii jo
nykyisellään vahvasti yhteistyössä naapureidensa kanssa mm. pe-
rusterveidenhuollon, elinkeinopolitiikan, maaseutuhallinnon, ympä-
ristöterveyshuollon, jäte- ja jätevesihuollon, päivähoidon, koulutoi-
men ja joukkoliikenteen osalta.

Laukaan kunta yhtyy käsitykseen siitä, että kaikkien kuntien kehitys
maassamme ei ole positiivinen. Ennen kaikkea demograafiset tekijät
muutoksineen, huoltosuhteineen ja ikärakenteineen aiheuttavat suu-
ria haasteita kuntien taloudelle ja palveluiden järjestämiselle. Tästä
syystä Laukaa on valmis osallistumaan kuntajakoselvityksiin jatkos-
sakin (kuntaliitosselvitys Konneveden kunnan kanssa 2011-12), kun-
han ne toteutetaan vapaaehtoiselta pohjalta kuntien omaa tahtoa
kunnioittaen.

Laukaan kunta on valmis jatkamaan itsenäisenä kuntana, mikäli alla
olevien lähtökohtien perusteiden ei tulla päätymään kuntaliitoksiin tai
Laukaan kunta katsoo, ettei yhdistymisratkaisu ole sen etujen mu-
kainen. Vuonna 1593 perustettu sydämellinen Laukaa on rakenteil-
taan, väestöltään ja taloudeltaan varsin valmis huolehtimaan kunta-
laistensa palvelutarpeesta myös tulevana vuosina ja tarvittaessa te-
kemään jatkossakin hyvää yhteistyötä naapureidensa kanssa.

Laukaan kunta katsoo, että kunnalle osoitetulla selvitysalueella mah-
dollinen erityinen kuntajakoselvitys tulisi pohjautua seuraaviin lähtö-
kohtiin:

1.

Laukaa, johon yhdistyy mahdollisesti kuntajakoselvityksen perusteel-
la muita kuntia.

2.

Jyväskylä, johon yhdistyy kuntajakoselvityksen perusteella muita
kuntia.

Laukaan kunta on valmis osallistumaan valtakunnallisesti merkittä-
vän suuren kaupunkiseudun 9-11 kunnan selvitysalueella erityiseen
kuntajakoselvitykseen voimassa olevan kuntajakolain (29.12.2010
/1698) 15 §:n perusteella ministeriön toteuttamana. Selvitysalueen

kunnat ovat Jyväskylän kaupunkiseudun seitsemän kuntaa Hanka-salmi, Jyväskylä, Laukaa, Muurame, Petäjävesi, Toivakka ja Uurainen sekä lisäksi Joutsa ja Luhanka ja mahdollisesti myös Keuruu ja Multia.

Selvitysvelvollisuudesta, selvityspenusteista (ml. poikkeusperusteista) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä

Laukaan kunta esittää, että kuntien oma tahto huomioidaan ja perustellut poikkeamisesitykset kuntarakenteen muuttamisen tavoista ja tarpeista hyväksytään. Laukaan kunta kuitenkin haluaa tuoda esille huolensa siitä periaatteesta, että selvitystyön olisi aina johdettava yhdistymisesitykseen. Tällainen periaate on Laukaan kunnan mielestä kestävä. Selvitystyön tuloksena tulisi olla muitakin vaihtoehtoja, kuten erilaiset yhteistyömallit. Laukaan kunnassa oli vuoden 2012 lopussa n. 18 500 asukasta. Laukaa ei siis täytä lakiluonnokseen kirjattua 20 000 asukkaan rajaa. Kuitenkin Laukaan kunnan hallitun kasvustrategian mukaisesti (2012 +197) kunta tulee itsenäisesti jo lähivuosina ylittämään kyseisen asukasmäärän. Laukaa on ollut mukana kehittämässä yhteistä seudullista elinkeinoelämää ja työssäkäyntialuetta Jyväskylän seudun kehitysyritys JYKESissä omistajakuntana. Työpaikkojen, työssäkäyntialueen ja elinkeinoelämän kehittämisen näkökulmasta Laukaan tavoite on ollut ja tulee olemaan seudullinen. Laukaassa on hyvä työpaikkaomavaraisuus ja se on kasvanut voimakkaasti myös viimeisten vuosien aikana. Vaikka työssäkäyntiä oman kunnan ulkopuolelle suuntautuukin, tulee sitä naapurikunnista myös merkittävästi Laukaan suuntaan. Laukaan kuntastrategiaan kuuluu rakentamisen keskittäminen liikenteen pääväylien varsiin Lievestuoreelle ja Leppävesi-Vihtavuori-kirkonkylä kasvukäytävälle. Seudullinen maankäytön rakennemalli, jonka Laukaan valtuusto on hyväksynyt, osaltaan pohjustaa seudullista näkemystä maankäytön yhteistyöstä.

Esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä

Valtuustokauden vaihtuminen sekä paikallisten ja seudullisten luottamuselinten järjestäytyminen osuvat päällekkäin nyt meneillään olevan lausuntokierroksen kanssa. Vaikka oikeuskansleri toukokuun 2012 vastauksessaan 1. kuulemiskierroksesta tehtyyn kanteluun toteutti, että kunnille on varattava lausuntoaikaa vähintään kaksi kuukautta, on nyt annettu aikaraja Laukaan kunnan mielestä käytännössä aivan liian lyhyt perinpohjaiseen valmisteluun ja aitoon kuulemiseen. Laukaan kunta on kuitenkin valmis nopeallakin aikataululla selvityksiin, joiden pohjalta saadaan parempi perustieto ja tausta päätöksentekoon. Eteneminen tulee kuitenkin tapahtua kunkin kunnan omasta tahdosta ja päätöksenteosta riippuen. Omana kokonaisuutenaan etenevä sosiaali- ja terveystalouden järjestämisen uudistus vaikuttaa kuntarakennepäätöksiin samoin kuin valtiosuus-uudistus. Näiden isojen kokonaisuuksien ja uudistusten välinen

koordinaatio tulisi toimia ja riippuvuudet tulisi perustella ja tuoda läpinäkyviksi parhaan tiedon ja taidon mukaan. Yhtenä olennaisena menettelynä Laukaan kunta pitää valtion ja kuntien välisen tehtävänjaon uudistusta, sillä vain näiden asioiden tarkemmalla rajauksella päästään luotettavampaan arvioon siitä, millaista rahoitusta kyseisten tehtävien hoitaminen kunnilta edellyttää. Valtionosuusuudistusta tekevän työryhmän määräaika on toukokuun lopussa vuonna 2014. Myös valtionosuuksien leikkaukset luovat painetta kuntapalvelujen rahoitukseen. Laukaan kunta toteaa, että mikäli valtionosuuksien leikkauksia jatketaan myös ikärakenteeltaan ja kasvusuhdanteeltaan myönteisten kuntien osalta, voidaan tämä tulkita kuntaliitokseen tähtääväksi pakkotoimeksi, joka ei ole perustuslain kuntien itsemääräämisoikeuden mukainen.

Valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta

Laukaan kunta pitää periaatteellisesti hyvänä sitä, että lakiluonnokseen on kirjattu kuntien valtuustojen lopullinen valta päättää kuntaliitoksesta. Laukaan kunta ei kannata ns. pakkoliitoksia. Tätä itsemääräämisoikeutta tulee tukea valtion ja kuntien tehtävänjakoa ja rahoitusta koskevalla uudistuksella.

Yhdistymisavustuksien ehdoista ja määrästä

Erilaiset selvitys- ja työryhmät kuormittavat arkitöiden lisäksi kuntien henkilöstöä jo nykyisellään turhan paljon. Tästä syystä Laukaan kunta katsoo, että on selvää, että yhdistymiseen tähtäävää valmistelua on tuettava taloudellisesti. Taloudellisin kannustein on helpompi saada selvitykset käyntiin. Valtionosuuksien kertymä mahdollisten kuntaliitosten jälkeen tulee varmistaa vähintään samalle tasolle verrattuna tilanteeseen ennen liitosta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti

Hallitusohjelman ja Sosiaali- ja terveysministeriön asettaman palvelurakennetyöryhmän loppuraportin mukaan sosiaali- ja terveystalouden (sote) rahoitus säilytetään kunnilla ja järjestämiseen riittävän väestöpohjan tulisi olla vähintään 50 000 - 100 000 asukasta. Sote - palveluiden järjestäjänä voi olla em. väestöpohjan täyttävä peruskunta tai kuntayhtymä. Laukaan kunnan väestömäärä ei nykyisellään ole riittävä järjestämisvastuuseen varsinkin, kun tuleva rakennelaki edellyttää myös erikoissairaanhoidon järjestämistä perustasolla. Myöskään nykyinen kahdeksan kunnan yhteinen perusterveydenhuollon järjestämisalue, Keski - Suomen seutusterveyskeskus ei aivan täytä vaadittua väestömäärää (n. 46 000 asukasta). Vaihtoehtoja sosiaali- ja terveydenhuollon kaksipuolaisen palvelurakenteen järjestämisvastuuseen ovat siis väestöpohjaltaan riittävä peruskunta tai kuntayhtymä. Laukaan kunnalla on kuitenkin hyvät edellytykset

toimia laajemman organisaation yhtenä palveluntuottajana varsinkin lähipalvelujen mutta myös palvelualueittain mahdollisesti keskitettävien palvelujen osalta.

Päätös

Kunnanhallitus:

Kunnanhallitus päätti yksimielisesti ehdottaa, että valtuusto antaa Kuntarakennelakiluonnoksesta seuraavan lausunnon

Kuntarakennelakiluonnoksesta yleisesti

Laukaan kunta pitää kuntarajojen muuttamisen sijaan tärkeimpänä asiana kuntien ja valtion välisen tehtävänjaon selkiyttämistä ja kunnille annettujen tehtävien rahoituksen turvaamista. Lakiluonnoksen päätätähäimenä on hallituksen tavoite kuntamäärän vähentämisestä. Tämä toteutettaisiin kuntaliitosselvityksiin velvoittaen. Lakiluonnoksessa ohjataan kuntia tekemään selvitykset ulkoa määrätyllä alueella, eikä kuntien omista tahtotiloista ja paikallisesta näkemyksestä riippuen. Laukaan kunta korostaa edellisen lausuntonsa mukaisesti kuntien perustuslailla turvattua itsemääräämisoikeutta, jota ei tule ohittaa alemmalla lainsäädännöllä ja katsoo, että kuntia ei tule pakottaa kuntaliitoksiin, vaan ne on tehtävä täysin vapaaehtoisesti kuntien omilla päätöksillä. Kuntarakennelakissa tulisi velvollisuuksien asettamisen lisäksi keskittyä kannustavuuteen omaehtoisten kuntaliitosten aikaansaamiseksi. Pääasiallisena toisena ratkaisumallina varsinaisten kuntaliitosten lisäksi tulisi olla kuntien mahdollisuus yhteistoiminnan kehittämiseen. Laukaan kunta toimii jo nykyisellään vahvasti yhteistyössä naapureidensa kanssa mm. perusterveydenhuollon, elinkeinopolitiikan, maaseutuhallinnon, ympäristöterveys- huollon, jäte- ja jätevesihuollon, päivähoidon, koulutoimen ja joukko- liikenteen osalta.

Laukaan kunta yhtyy käsitykseen siitä, että kaikkien kuntien kehitys maassamme ei ole positiivinen. Ennen kaikkea demograafiset tekijät muutoksineen, huoltosuhteineen ja ikärakenteineen aiheuttavat suuria haasteita kuntien taloudelle ja palveluiden järjestämiselle. Tästä syystä Laukaa on valmis osallistumaan kuntajakoselvityksiin jatkossakin (kuntaliitosselvitys Konneveden kunnan kanssa 2011-12), kunhan ne toteutetaan vapaaehtoiselta pohjalta kuntien omaa tahtoa kunnioittaen.

Laukaan kunta on valmis jatkamaan itsenäisenä kuntana, ellei mahdollinen yhdistymisratkaisu ole sen etujen mukainen. Vuonna 1593 perustettu sydämellinen Laukaa on rakenteiltaan, väestöltään ja taloudeltaan varsin valmis huolehtimaan kuntalaistensa palvelutarpeesta myös tulevana vuosina ja tarvittaessa tekemään jatkossakin hyvää yhteistyötä naapureidensa kanssa. Laukaa on valmis tekemään myös erityisen kuntajakoselvityksen ministeriön selvitysmie-

hen toteuttamana voimassa olevan kuntajakolain (29.12.2010 /1698) 15 §:n perusteella. Selvitysalue voi olla tässä lakiluonnoksessa mainittu alue, lisättyinä niillä kunnilla, jotka haluavat kyseiseen selvitysalueeseen.

Laukaan kunta katsoo, että laajennetun selvitysalueen tulisi perustua vähintään kahden peruskunnan malliin. Toinen näistä kunnista on itsenäinen Laukaa.

Selvitysvelvollisuudesta, selvityisperusteista (ml. poikkeusperusteista) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä

Laukaan kunta esittää, että kuntien oma tahto huomioidaan ja perustellut poikkeamisesitykset kuntarakenteen muuttamisen tavoista ja tarpeista hyväksytään. Laukaan kunta kuitenkin haluaa tuoda esille huolensa siitä periaatteesta, että selvitystyön olisi aina johdettava yhdistymisesitykseen. Tällainen periaate on Laukaan kunnan mielestä kestävä. Selvitystyön tuloksena tulisi olla muitakin vaihtoehtoja, kuten erilaiset yhteistyömallit. Laukaan kunnassa oli vuoden 2012 lopussa n. 18 500 asukasta. Laukaa ei siis täytyä lakiluonnokseen kirjattua 20 000 asukkaan rajaa. Kuitenkin Laukaan kunnan hallitun kasvustrategian mukaisesti (2012 +197) kunta tulee itsenäisesti jo lähivuosina ylittämään kyseisen asukasmäärän. Laukaa on ollut mukana kehittämässä yhteistä seudullista elinkeinoelämää ja työssäkäyntialuetta Jyväskylän seudun kehitysyritys JYKESissä omistajakuntana. Johtavana ajatuksena yhteistyössä on ollut se, ettei ole tärkeää minkä kunnan alueelle syntyvät työpaikat sijoittuvat. Työpaikkojen, työssäkäyntialueen ja elinkeinoelämän kehittämisen näkökulmasta Laukaan tavoite on ollut ja tulee olemaan seudullinen. Laukaassa on hyvä työpaikkaomavaraisuus ja se on kasvanut voimakkaasti myös viimeisten vuosien aikana. Vaikka työssäkäyntiä oman kunnan ulkopuolelle suuntautuukin, tulee sitä naapurikunnista myös merkittävästi Laukaan suuntaan. Laukaan kuntastrategiaan kuuluu rakentamisen keskittäminen liikenteen pääteiden suunnassa. Seudullinen maankäytön rakennemalli, jonka Laukaan valtuusto on hyväksynyt, osaltaan pohjustaa seudullista näkemystä maankäytön yhteistyöstä.

Esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä

Valtuustokauden vaihtuminen sekä paikallisten ja seudullisten luottamuselinten järjestäytyminen osuvat päällekkäin nyt meneillään olevan lausuntokierroksen kanssa. Vaikka oikeuskansleri toukokuun 2012 vastauksessaan 1. kuulemiskierroksesta tehtyyn kanteluun toteutti, että kunnille on varattava lausuntoaikaa vähintään kaksi kuukautta, on nyt annettu aikaraja Laukaan kunnan mielestä käytännössä aivan liian lyhyt perinpohjaiseen valmisteluun ja aitoon kuulemiseen. Laukaan kunta on kuitenkin valmis nopeallakin aikataululla selvityksiin, joiden pohjalta saadaan parempi perustieto ja tausta

päätöksentekoon. Eteneminen tulee kuitenkin tapahtua kunkin kunnan omasta tahdosta ja päätöksenteosta riippuen. Omana kokonaisuutenaan etenevä sosiaali- ja terveystalouden järjestämisen uudistus vaikuttaa kuntarakennepäätöksiin samoin kuin valtionosuus-uudistus. Näiden isojen kokonaisuuksien ja uudistusten välinen koordinaatio tulisi toimia ja riippuvuudet tulisi perustella ja tuoda läpinäkyviksi parhaan tiedon ja taidon mukaan. Yhtenä olennaisena menettelynä Laukaan kunta pitää valtion ja kuntien välisen tehtävänjaon uudistusta, sillä vain näiden asioiden tarkemmalla rajauksella päästään luotettavampaan arvioon siitä, millaista rahoitusta kyseisten tehtävien hoitaminen kunnilta edellyttää. Valtionosuusuudistusta tekevän työryhmän määräaika on toukokuun lopussa vuonna 2014. Myös valtionosuuksien leikkaukset luovat painetta kuntapalvelujen rahoitukseen. Laukaan kunta toteaa, että mikäli valtionosuuksien leikkauksia jatketaan suhteessa palvelujen järjestämisvelvollisuuteen, voidaan tämä tulkita kuntaliitokseen tähtääväksi pakkotoimeksi, joka ei ole perustuslain kuntien itsemääräämisoikeuden mukainen.

Valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta

Laukaan kunta pitää periaatteellisesti hyvänä sitä, että lakiluonnokseen on kirjattu kuntien valtuustojen lopullinen valta päättää kuntaliitoksesta. Laukaan kunta ei kannata ns. pakkoliitoksia. Tätä itsemääräämisoikeutta tulee tukea valtion ja kuntien tehtävänjakoa ja rahoitusta koskevalla uudistuksella.

Yhdistymisavustuksien ehdoista ja määrästä

Erilaiset selvitys- ja työryhmät kuormittavat arkitöiden lisäksi kuntien henkilöstöä jo nykyisellään turhan paljon. Tästä syystä Laukaan kunta katsoo, että on selvää, että yhdistymiseen tähtäävää valmistelua on tuettava taloudellisesti. Taloudellisin kannustein on helpompaa saada selvitykset käyntiin. Valtionosuuksien kertymä mahdollisten kuntaliitosten jälkeen tulee varmistaa vähintään samalle tasolle verrattuna tilanteeseen ennen liitosta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti

Hallitusohjelman ja Sosiaali- ja terveysministeriön asettaman palvelurakennetyöryhmän loppuraportin mukaan sosiaali- ja terveystalouden (sote) rahoitus säilytetään kunnilla ja järjestämiseen riittävän väestöpohjan tulisi olla vähintään 50 000 - 100 000 asukasta. Sote - palveluiden järjestäjänä voi olla em. väestöpohjan täyttävä peruskunta tai kuntayhtymä. Laukaan kunnan väestömäärä ei nykyisellään ole riittävä järjestämisvastuuseen varsinkin, kun tuleva rakennelaki edellyttää myös erikoissairaanhoidon järjestämistä perusta-

Kunnanhallitus
Valtuusto

§ 61
§ 23

18.02.2013
04.03.2013

---

solla. Myöskään nykyinen kahdeksan kunnan yhteinen perusterveydenhuollon järjestämialue, Keski - Suomen seututerveyskeskus ei aivan täytä vaadittua väestömäärää (n. 46 000 asukasta). Vaihtoehtoja sosiaali- ja terveydenhuollon kaksipuolaisen palvelurakenteen järjestämistä vastuuseen ovat siis väestöpohjaltaan riittävä peruskunta tai kuntayhtymä. Laukaa katsoo, että sillä on jo nyt, ja jatkossakin, kyky järjestää sosiaalihuollon palvelut itse. Muilta osin Laukaan kunnalla on hyvät edellytykset toimia laajemman organisaation yhtenä palveluntuottajana varsinkin lähipalvelujen mutta myös palvelualueittain mahdollisesti keskitettävien palvelujen osalta.

Valtuusto § 23

Päätös

Valtuusto:

Hyväksyttiin yksimielisesti

Otteen oikeaksi todistaa

Laukaa 6.3.2013

Niku Latva-Pukkila
pöytäkirjanpitäjä